

ANKARA NOTLARI

MUSTAFA EKMEKÇİ

Aziz Nesin'in Savunması (1)

On bir yıl önce, Ankara Sıkıyönetim Mahkemesi'nde görülen "Aydınlar Dilekçesi Davası"nın 1 numaralı sanığı **Aziz Nesin**'di. Yargıç **Yüzbaşı Mehmet Sever**, Aziz Nesin, savunmasını yaptıktan sonra, bu konuşmaya yayın yasağı koydu. Türkiye'de seçimler yapılmıştı, ama bas-kılar sürüyordu. Yargıç, **Erbil Tuşalp**'in savunmasına da yayın yasağı koydu. Duruşmadan sonra, Mamak çıkışında otobüs beklerken, şöyle konuşmalar geçiyordu:

- *Yargıç aslında, Aziz Nesin'in savunmasına yayın yasağı koymakla iyilik etti. Yoksa Aziz Nesin tutuklanabilirdi.*

O günler, bir film şeridi gibi gözümün önünden geçiyor. Dilekçe bir yıla yakın sürede hazırlanmıştı. Dilekçeyi hazırlayan "Yazmanlar Kurulu"nda şunlar vardı (abecce sırasına göre):

Murat Belge, Halit Çelenk, Emin Değer, Haluk Gerger, Hüsnü Göksel, Yakup Kepenek, Yalçın Küçük, Uğur Mumcu, Aziz Nesin, Mahmut Tali Öngören, Bahri Savcı, İlhan Selçuk, İlhan Tekeli, Mete Tunçay, Şerafettin Turan ve Erbil Tuşalp.

Dilekçeyi Cumhurbaşkanlığı ile TBMM Başkanlığı'na sunanlar da şunlardı: Prof. **Fehmi Yavuz** (başkan), Prof. Hüsnü Göksel (sözcü), Prof. Bahri Savcı, **Esin Afşar, Bilgesu Erenus, Aziz Nesin.**

Tabii, dilekçe Cumhurbaşkanlığı'na sunulamadı. Çankaya Köşkü'nün ikinci kapısına bırakıldı. Kapıdaki görevli telefonda:

- *Geldiler!* diye haber veriyordu. Belli ki **Kenan Bey**, aslında merakla "dilekçeyi" beklemekteydi!

Dilekçe, Meclis Başkanı'na kolay sunuldu. Ama, kızılca kıyamet de koptu. Kenan Bey:

- *Hepsini tutuklayın!* mı ne demiş; **Turgut Bey** (Hacı TÖ) gece Çankaya'ya çıkmış:

- *Efendim, demiş, bunları tutuklarsak, Batı'dan zırnık yardım alamayız. Dünya karşımıza çıkar. Siz, işi bize bırakın. İleri gelenleri hakkında dava açalım!*

Dilekçeyi imzalayanlar, binleri aşmaktaydı. Ancak, savcılar imzalayanları değil, imzalatanları sorumlu tuttular. Savcılık, buna "dilekçe" değil, "bildiri" diyordu. Eh, bildiri yayımlamak da yasak, buyurun savcılığa, oradan Ankara 1 No'lu Sıkıyönetim Mahkemesi'ne! Dilekçeyi 1.256 kişi imzalamışken, sanık sayısı 56'ya indirildi. 56 kişi topun ağzındaydı! Ben, eşime vermiş, birkaç kişinin de imzalamasını sağlamıştım. Biri, **Minnetullah Haydaroglu** idi. Ankara'da Meşrutiyet Caddesi'nde "Fatih Kiraathanesi"nde, briç oynadığımız sırada, Minnet Bey, benden almış, okuyup imzalamıştı. Savcı **Demirel Tavil**, Minnetullah Haydaroglu'na sormuş:

- *Ekmekçi briç bilir mi? Nasıl oynuyor?*

- *İyidir efendim. Fena değil!*

Böyle tatlı tatlı ifade alınıyor, ama acısı iddianamede çıkıyordu. İddianamede, "Kahve köşelerinde, oyun salonlarında, bildirinin dağıtılıp imzalatıldığı" vurgulanıyordu. Uğur Mumcu ifadesinde:

- *Ekmekçi'ye ben imzalattım!* demiş. Savcı Demirel Tavil:

- *Sizin işiniz kolay! dedi, Uğur Mumcu size imzalattığını söyledi!*

- *Ne münasebet efendim, bana kimse imzalatmadı, ben kendim imzaladım!*

Böyle bir sorgudan sonra, duruşmalar başladı.

Davanın 1 numaralı sanığı Aziz Nesin, savunmasını yapmak üzere, birkaç adım attığı sırada, savunmanı **Voll Devocioğlu**, oturduğu yerden:

- *Türkiye yürüyor!* dedi.

Askeri yargıç, yüzbaşı -şimdi Genelkurmay Mahkemesi'nde yarbay- **Mehmet Sever**, çok ince davranıyor, "Aziz Bey" diyordu. Aziz Bey, savunmasına şöyle başladı:

"Sayın Yargıç,

15 Mayıs 1984 tarihinde Cumhurbaşkanlığı'na ve TBMM Başkanlığı'na sunduğumuz 6 sayfalık yazının başında, o yazıyı imzalamış bulunan 2.000'i aşkın Türk aydını şöyle demekteyiz: 'Türkiye'de demokratik düzene ilişkin, gözlem ve istemlerinden oluşan dilekçe'. Demek, iki binden çok Türk aydını imzaladıkları bu yazıya dilekçe diyor.

Cumhurbaşkanı TRT'deki söylevinde, eleştirerek sözünü ettiği bu yazıya dilekçe demişti. Demek, Cumhurbaşkanı için de bu yazı dilekçedir.

Askeri savcılık, imzalayanları 2.969 sayılı yasayı bozmaktan sorgularken de bu yazıya dilekçe demiş ve biz sanıklar dilekçeyi imzalamaktan sorgulanmıştık. Demek, askeri savcıya göre de işbu yazı dilekçedir.

Bu aşamadan sonra bizlere iddianame verince, bu konuda iki şeyin birdenbire değişmiş olduğunu gördük. Birincisi şu: Önce iki binden çok aydının, sonra Devlet Başkanı'nın, daha sonra Başbakan'ın, ondan sonra Sıkıyönetim Komutanlığı'nın ve en sonra da askeri savcının dilekçe dedikleri bu yazı, iddianamede birdenbire bildiri oluvermişti.

İddianamede değiştirilen ikinci şey de şu: Biz elli altı sanık, daha önce 2.969 sayılı yasayı bozmaktan sorgulanmışken, iddianamede bize yöneltilen suç birdenbire değiştirilip Sıkıyönetim Komutanlığı'nın bir yasağına uymamak olmuştu.

İşte o tarihten bu yana, bir yıldan beri sanıklarla savcılık ve mahkeme arasında bir dilekçe-bildiri tartışmasıdır sürüp gidiliyor. Biz sanıklar, dilekçe olan yazımızın dilekçe olduğunu kanıtlamaya çalışıp duruyoruz. Savcılık da dilekçe olan yazımızın dilekçe olmayıp bildiri olduğunu iddia edip duruyor. Görülüyor ki bu dava, özünden büsbütün uzaklaştırılıp, dilekçe mi bildiri mi olduğu tartışılan biçimsel ve filolojik bir sorun haline getirilmiştir...

★★★

Çağdaş Hukukçular Derneği, savunman Emin Değer'e 1975 Yılı Çağdaş Hukuk Savaşımında Emek Ödülü verdi. "Çağdaş Hukuk" dergisinin temmuz-ağustos sayısı Emin Değer'e ayrıldı. Emin Değer'i gönülden kutluyorum. Bu ödülü önceki yıllarda Halit Çelenk ile **Server Tanilli** de almışlardı. (Çağdaş Hukuk dergisini edinmek isteyenler, İnkılap Sokak 5/6 Kızılay-Ankara adresine başvurabilirler. Tel-faks: 0 312 / 433 55 40).

